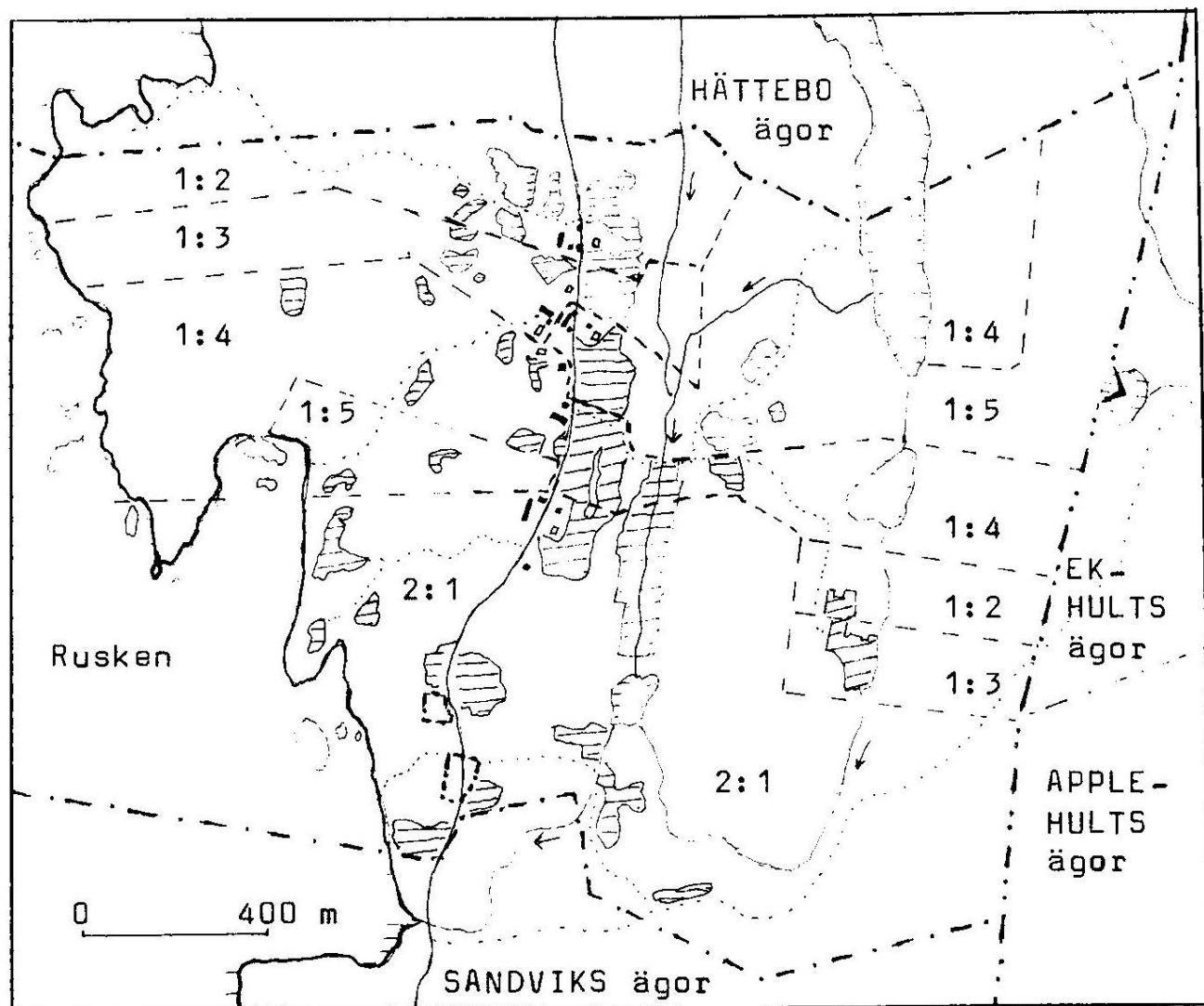

INTÄKT, FoF

INTÄKT

1 mantal krono skatte Intäkt hör till de gamla hemmanen i socknen. Det utgjorde ett helt mantal redan 1545. Intäkt är intaget på Sandviks ägor. Namnet antyder, att gården är intagen på ett äldre hemman. Det är förmedlat till 3/4 mantal under 1700-talet och är augmentshemman. Det innebär att gården inte hade egen ryttare utan understödde Sandviks rusthåll.

Då gården skulle lösas till skatte på 1700-talet, önskade Sandviks åbor förvärva skatterättigheten, dels emedan de ansåg Sandvik för ett dåligt hemman, dels emedan Intäkt var upptaget på deras marker och därunder tidigare brukat.

Enligt den muntliga traditionen är det endast Intäkt och Klinthult östan sjön, som inte hört till klostret. Av tillgängliga handlingar verkar det, som om så vore förhållandet. Trots att Intäkt varit bondehemman lång tid,

har det inte splittrats på alltför många brukare.

Jordmånen i byn är av två helt skilda typer. Från Rusken till östsluttningen av åsen mot Lillesjön består marken närmast av brunjord med en artrik örtflora. Skogen består huvudsakligen av ek och har så gjort i långa tider. Abraham Svensson, som bodde i Intäkt vid mitten av 1700-talet är känd som "Abraham ekhuggare". Ekhuggare var enligt traditionen ett särskilt yrke, vars utövare kunde ta ut lämpligt virke för skeppsbyggeri. Abraham kom inflyttad "utfån" till Intäkt, enligt vad Lotta Boman hört berättas.

Öster om Lillesjön består marken av morän och är granbevuxen. Marken är mycket stembunden, vilket i och för sig är naturligt på sydsluttningen av en bergås, där inlandsisen haft "lä" att lämna av den sten, som bortslitits på stötsidan. Stora mängder sten har brutits bort från åkarna, förr med handkraft, på senare år med maskiner. De tidigare bortbrutna stenarna var mindre och lades upp som stengärdesgårdar. Innan man lade upp en sådan gärdesgård, skottade man bort jorden så djupt man kunde, där gärdesgården skulle ligga. Man behövde jorden för att fylla igen stenhålorna med.

Den som på museer eller i hembygdsgårdar beskådar den typ av järnskodda träspadar, som man använde vid bortgrävning av losshackad jord, måste ovillkorligen fyllas av vederbörlig beundran för just detta arbete. Och ändå är det så litet beaktat. - Om man betänker redskapens utformning, så kanske man inte heller förundrar sig över att bönderna dikade så litet, som de gjorde. Det var nog inte enbart ett konservativt synsätt, som fördröjde åkrarnas utdikning.

De senare upptagna stenarna är större, mer än kubikmetern. De är ofta upplagda ovanpå stengärdesgårdarna eller lagda i stora högar utanför åkerrennen - mera praktiskt än estetiskt.

Särskilt utmed vägen till Ladholmen kan man se ett nätverk av prydliga sten- och trögärdesgårdar.

Ett samfällt grustag vid "Ide-stugan" innehåller bara "jetterbotten", som måste spettas loss.

HUSBEHOVSKVARN

Vid Kvarnabäckens utlopp ur Lillesjön fanns ett litet vattenfall, där det förr var husbehovskvarn för byn, dock tidigare än någon nu minnes. Men namnet lever kvar på bäcken. Där var förr - sägs det - en allmänning på byns marker. Själva kvarnstället är ännu fullt skönjbart. En av kvarnstenarna är bevarad i byn. Det har alltid varit väg till Kvarnabäcken.

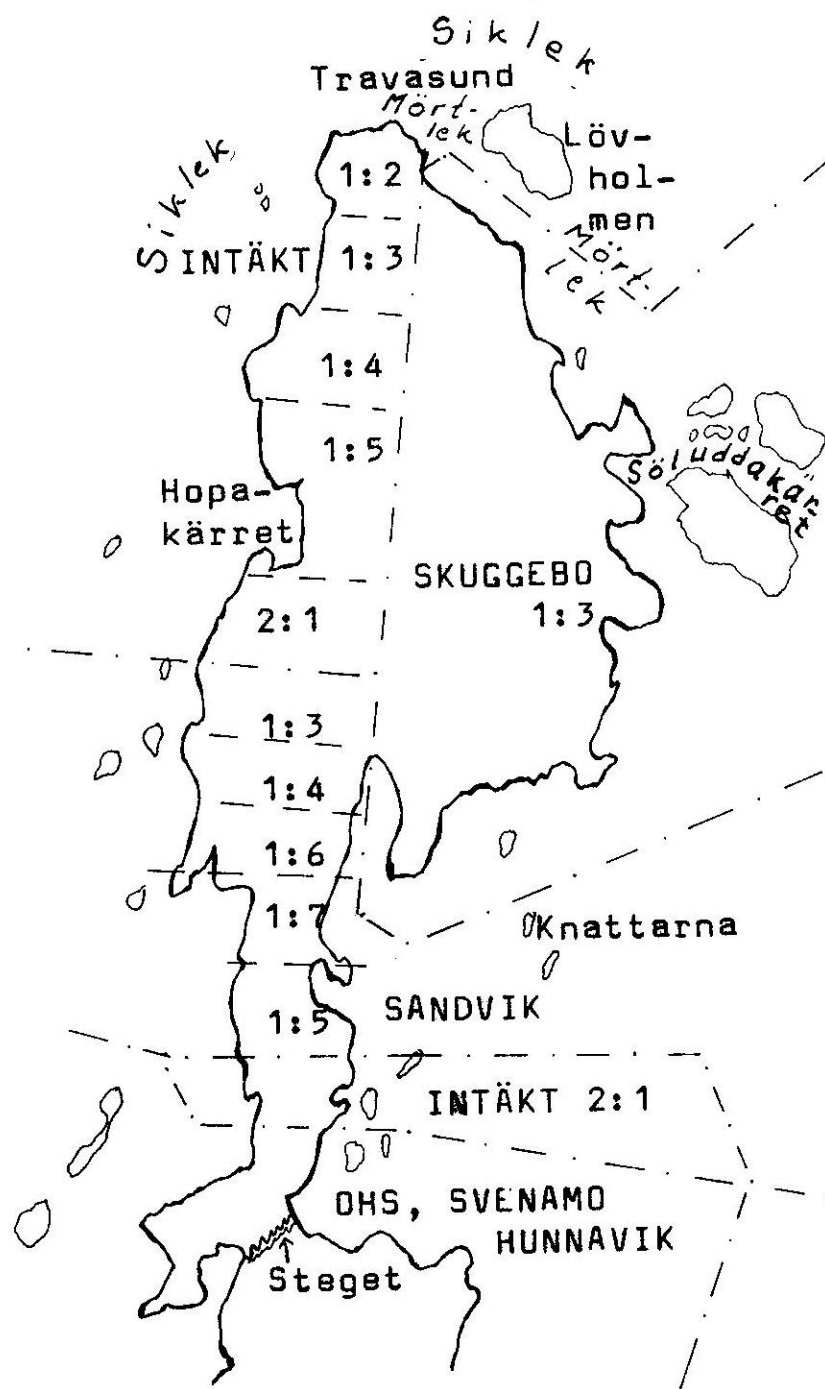
OLLONÖN

Till Intäkt hör mark på Ollonön. Där till 1925 oxar och kor på bete under

sommaren. Södra delen av ön har länge hört till Ohs bruk. Norra delen av ön kallades "Bonna-öa". När Ohs köpte hela Skuggebo, fick bruket del även i "Bonna-öa".

Marken mellan Stegviken och Intäkt 2:1 skulle Ohs ha för att bönderna fick köra sina kreatur på ön från Sundet upp till "Bonna-öa".

På Ollonön var gott om lingen. "De kom överens om vilken dag de skulle börja plocka krösen. Det skulle vara lagom många plockare från var gård. Det gick efter mantalet. En stor familj fick inte skicka ut hur många plockare som helst. Den bestämda dagen var de uppe i ottan och rodde ut till Bonna-öa. Men - ibland var alla båtarna utskjutna i sjön. Det

tog lång tid att finna dem, helst om de inte drivit i land på Intäkta-landet. Och fast de kom överens om att börja plocka krösen en bestämd dag, kunde man ibland se någon bybo någon dag tidigare smyga hem med krösakorgar tidigt i ottan, när de trodde, att ingen var vakent"

I Hopakärret på Ollonön hade alla bönderna fiske, både från Intäkt, Sandvik och Skuggebo.

BASTA

Byns nuvarande basta ligger jämte vägen ner mot Ladholmen 200 m från byn. Den byggdes omkring 1916 och var i bruk till andra världskriget.

Den gamla bastan låg på "Baste-skiften" norr om 1:3. En basta låg nere vid sjön för mycket länge sedan, efter vad Ture Boman hört av sina förfäder.

Den näst yngsta bastan låg 170 m söder om Tages gård, 2:1, och 50 m öster om gamla vägen. I den bastan fanns två ugnar, en som de använde, när de torkade lin, och en för torkning av malt.

Karl Boman mälte och torkade malt åt bönder från Hjärms. När de mälte la de kornet i en låda och blötte det, så det grodde. Det grodda kornet bredde de sedan ut på lösa bräder ovanpå den ena basteugnen för att torka.

Karl August i Hättebo lånade den bastan för att torka sitt lin i, och då brändes den upp. Därefter byggdes den nuvarande bastan utmed vägen ner till Ladholmen.

FISKET

August Karlsson och Boman hade en gemensam nätlada på Ladholmen. Gården 1:6 (nuvarande 2:1) hade del i den ladan också. När gården flyttades ut, timrade Peter Magnus Bengtsson upp en egen nätlada nere vid sjön. Där hade han också båtstad.

August Svensson och Klas Johansson hade var sin nätlada. Nätladorna var byggda av rundtimmer, och väggarna var inte alls täta för att garnen skulle kunna luftas ordentligt.

Fisket i byn är med hänsyn till gårdarnas olika storlek delat på ett intressant sätt. I byn finns 3 åttingar och

2 gårdar om $\frac{3}{16}$ mantal, tillsammans $\frac{3}{4}$ mantal. Till byn hör tre lekplatser för gädda: Lerudden, Sjösmaden och Söluddakärret. Det blir $\frac{1}{4}$ mantal på var lekplats. Klas Johansson och August Svensson hade tillsammans en lekplats, eftersom deras gårdar tillsammans blev $\frac{1}{4}$ mantal.

Men de andra tre gårdarna delade lekplatserna så: ena året hade Bomans-gården ($\frac{3}{16}$ mantal) en lekplats ensam, andra året ihop med Johan Karlssons gård ($\frac{1}{8}$ mantal). Det blev $\frac{3}{16} + \frac{3}{16} + \frac{1}{8}$ på två år eller $\frac{1}{4}$ om året på den lekplatsen. August Karlsson ($\frac{3}{16}$ mantal) hade ena året en lekplats ensam och andra året ihop med Johan Karlsson. Det blev analogt $\frac{1}{4}$ om året på den lekplatsen. Vartannat år bytte man lekplatserna inom byalaget.

Till byn hörde också tre lekplatser för sik. En var söder om Lerudden, en väster om "Bonna-öa" och en norr om Lövholmen. Lekplatsen vid Lerudden var inte så bra, så de som hade den lekplatsen fick även lägga nät öster om "Bonna-öa". Sikfisket cirkulerade som gäddefisket.

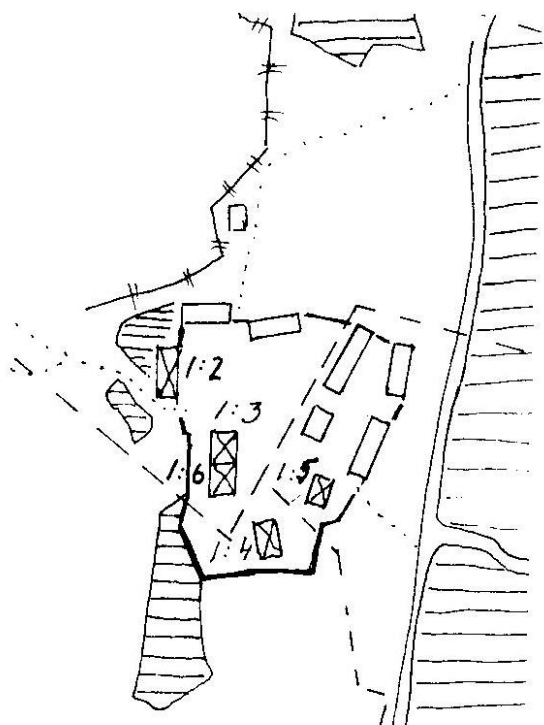
Till byn hörde två mörtlekar, en vid Ladholmen och en vid Ollonön. Ända in på 1920-talet fiskades där efter gammal hävd. Bomans-gården och August Karlssons gård hade en lekplats tillsammans ($\frac{3}{8}$ mantal). De andra tre åttingarna hade en lekplats tillsammans.

I sistnämnda laget delades sedan fisken i tre högar. Man försökte få så likstora högar av så likstora mörtar som möjligt. Siken delades som mörten, men gäddorna vägdes. Man kunde kompensera en för liten gädda med en stor braxen osv.

När byborna nu berättar om det gamla fisket och delningen av fisken, kan de inte låta bli att le åt alla de trätor och den avundsjuka, som förorsakades av en ynkelig liten mört. Men det var ju andra tider, och fisken var nödvändig för både folk och få.

"KALLGÅRA"

De tre backstugorna i byn, som går under namnet kallgårdarna, låg alla utmed Ekhults-vägen dvs så långt ut på marken som möjligt. Trots att sista backstugan ödelades redan 1872, har Ture Boman brukat de små åkrarna där in på detta sekel. Fortfarande finner man tomtplatserna genom de aklejer, som ännu är kvar - efter mer än hundra år.

Den gamla byaplatsen var runt brunnen. Vid skiftet skulle två gårdar flyttas ut, och en tredje gård skulle flytta uthusen. Peter Abrahamsson flyttade ut till norra skiften, 1:2. Peter Magnus Bengtsson flyttade ut på södra skiften, 1:6. Hans Andersson flyttade ut sin ladugård något hundratal m åt söder. Sven Jonasson på 1:3 och Magnus Jonasson på 1:5 bodde kvar. Boningshuset på sistnämnda gården byggdes nytt och flyttades då till sin nuvarande plats 1898.

Alla lagårdarna har byggts om i sen tid.

Magnus Jonasson begärde skiftet, som förrättades 1848

Då beskrevs husen så:

- 1:2 bra hus, bra ladugård. Flyttas ut på norra lotten
- 1:3 två sammanbyggda hus, bra ladugård, mellanåttingen kvar
- 1:4 bra hus, nybyggd lagård, flyttar uthusen
- 1:5 nytimrad tvåvånings byggnad, nybyggd ladugård, kvar
- 1:6 bra hus, bra ladugård, tog södra åttingen

Boningshuset på 1:5 låg mitt emot det på nuvarande 1:3.

Ladugården låg med gaveln mot vägen

Ladugården på 1:2 stod i backen norr om nuvarande ladugården på 1:3

Ladugården på 1:4 låg 110 m längre norrut än nu, väster om och parallellt med gamla vägen. Det var en mycket gammal ladugård med gångjärn av trä. Den var tillbyggd en gång.

Södra gården i Intäkt, 1:6, har sammanlagts med Bengtsgården i Sandvik, 1:2, och har fått benämningen Intäkt 2:1.

ÄCKLAVEKEN

Ett intressant dokument företeddes vid tinget 4/11 1672

Samma dag framkom för rätten en ryttare, Sven i Intäkt å krono och tilltalade ärevördig och vällärd man, mäster Lars Ternerus, sin kyrkoherde, pastor i Vrigstad, om en utäng, Äcklaveken kallad, liggandes en halvmil ifrån Intäkt och en halvmil ifrån Vrigstads prästgård.

Där emot inställer sig till svars mäster Lars Ternerus och beropar prästgården på rolig possession och ärlig oklanderad urminnes hävd, hans antecessors före honom man efter man, och han först kommen dit i år.

Nu framvisar åklagaren Sven Nilsson ett gammalt brev såsom vittnesskrift, allenast med gamla mäns bomärken och namn utan årtal, dag och stad, med några mäns bomärken och namn, dock utan signet av Nydala och Hjälmseryds socknar, med innehåll, att Äcklaveken äng vid Uveryd var bortpantad ifrån gården Intäkt av en, benämnd Peder Torsson, som då bodde i Intäkt till salig Herr Gisle, kyrkoherde i Vrigstad, för prästaränta i hans livstid.

Noch uppvisades ett annat sexmäns bomärkes attest, daterat Nydala den 2 februari anno 1672, att bemälte Äcklaveke utäng vid Uveryd brukades till Intäkt i kyrkoherdens salig Jons tid. Var dock därom nu inga vittnen tillstädes. Däremot intygar mäster Lars Ternerus sig anfångne dokumenter, först salig konung Johans brev tillskrivet häradsfogden Nils Olofsson anno 1588 den 2 maj, ibland annat lydandes: skall rannsakas om Äcklaveken vid Uveryd kan mistas ifrån Intäkt, så skall hon läggas till Vrigstads prästgård.

Därefter visades en underskriven besegrad med vittnen Västra härads dom efter hållen syns rannsaking och förlikning, slutandes att bemälte Äcklaveke vid Uveryd skall lyda under Vrigstads prästgård, och Intäkt röja sig upp en äng närmare Intäkt, därtill Herr Gisle hjälper Peder i Intäkt sexton dagsverken på sin bekostnad.

Resolution: Tingsrätten bör inte eller må riva vid sådana gamla domar och avhandlingar med förlikning samt roliga ärliga hävder, vilka hava så länge okvalda ståndet och gånget in ren judicatem. Därmed gjordes avträde. Till yttermera visso etc

Det förtjänar här namnas, att Carl F. Carlsson i Klinthult, vars släkt i över 300 år bebott gården, berättat: "Efter vad de gamle sa, skulle det här i gården varit en änka, som hette Äckla, som skänkte en bit mark till Vrigstads prästgård i den katolska tiden."

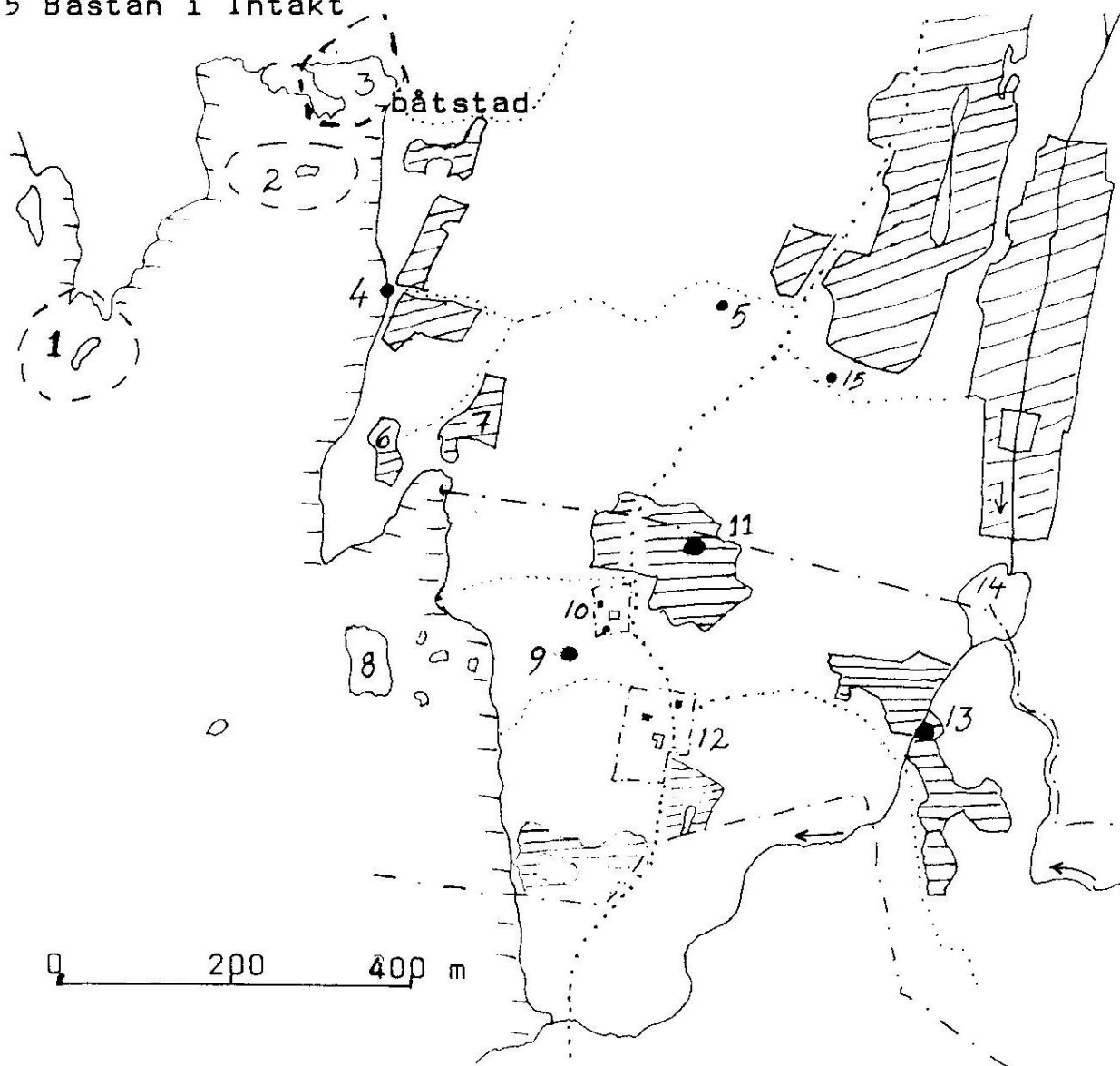
Äcklaveken ligger inom Klinthults rågång men tillhör Vrigstads prästgård. På tidigt 1500-tal hade ängen kommit i Intäkts ägo, som rättegångsprotokollet utvisar. Hur överföringen av marken skett, framgår inte av domboken.

Enligt Herdaminnet kom Gisle Karlsson 1568 till Vrigstads pastorat och fick följande år Johan II:s brev till biskop Nils Knutsson i Växjö, att han skulle erhålla prästgård i Nydala. Denna socken hade emellertid givits Erik Gustavsson till Torpa i förläning, och denne fördrev Gisle Karlsson därifrån. Han måste nu bo inhyses hos en bonde i socknen

Den i domboken omnämnde salig prästen Jon bör vara kyrkoherden i Vrigstad Jonas Nicolai, som 9/2 1623 erhöll Gustav II Adolfs brev på en torplägenhet.

Vid tinget 24/9 1635 anmäldes, att Lilla Boestad, som varit ängatorp eller höhemman under Vrigstads prästgård, nu skulle avstås till Peder Gudmundsson Strömberg, som köpt Nydala. I gengäld ville pastor ha ett litet torp, Uveryd benämnt.

- 1 Siklek vid Lerudden
- 2 Mörtlek vid Ladholmen
- 3 Gäddlek vid Sjösmaden
- 4 Nätlada och båtstad till Intäkt 1:6
- 5 Stuvekullen med rester efter en backstuga
- 6 Sjöstäppan, där det finns mycket gammal slagg
- 7 Lindbergs Hack, som hackades upp av Anders Johan Lindberg på Älgabäck och hans hustru Anna Maja Andersdotter
- 8 Byaholmen, ursprungligen på Sandviks ägor
- 9 "Smedens", där det bott en smed, som gjort det gamla järnkorset på Nydala kyrkogård, rest över en Sandviks-bo
- 10 Sandviks skola, nu Sandvik 1:9
- 11 "Gubbens", backstuga som var bebodd av en kvinna strax före sekelskiftet
- 12 Affären i Sandvik, mangården på Sandvik 1:2, nu 1:11
- 13 "Abrams", backstuga om vilken inget är känt
- 14 Svartgölen, genom vilken gränsen Sandvik-Intäkt gick
- 15 Bastan i Intäkt

ÅBOR i Intäkt

- 1559 Per
 1571 Per
 1570-tal Peder Torsson
- 1612-1618 Nils Svensson, sexman. Hans bomärke:
- 1630-1641 Jöns Nilsson, ryttare under fänrik Stenbock
- 1634-1644 Sven Nilsson och hustrun Karin. Ryttare 1634 och blev skjuten av fienden den 24 april 1644 i Malmö
 Vid tinget 18/9 1634 fick han böta för hugg och slag med lie.
 Vid tinget 16/5 1636 tingfördes tvenne unga drängar, ryttaren Sven Nilsson i Intäkt och Trotte Matsson i Boestad för kiv och träta, orsakad av att Sven hindrat Trottes broder Eskil att dra i klockesträngen, när Sven skulle ringa i kyrkan
- 1637-1650 Nils Jönsson
 Vid tinget 2/3 1637 klagade Nils, att ryttaren Abraham i Sandvik tillvitat Nils att ha köpt en bistöck, som Nilsas piga Ingrid funnit i skogen. Abraham tog tillbaka, och Nils blev frikänd, efter det inte fanns bin på 6 mils avstånd
- 1669-1685 Sven Nilsson, ryttare
 Vid tinget 21/6 1669 begärde Sven i Intäkt att få hugga några ekar, som står åkern till skada
 Vid tinget 4/11 1672 företedde Sven ovan nämnda dokument om Äcklaveken.
 Vid tinget 21/6 1675 anklagade länsmanen Jonas Månsson tjuven Mats Jonsson i Intäkt (som var kommen från Hunnavik) att ha stulit en bagge från Per i Svensbygd, en bock från Måns Skärping i Släthult och ett får från Ingemar i Finnebroa, vilket Mats erkände och därför dömdes till böter
 Hustrun hette Kerstin Svensdotter
 Vid tinget 22/8 1677 anklagades Bengt Persson i Skuggebo att ha lägrat pigan Kerstin Nilsdotter i Intäkt under äktenskapslöfte. De var överens om att ingå äktenskap
 Vid tinget 20/7 1684 anhöll åbon i Intäkt kavalleri fördelshemman krono, 1 mantal, om tingsbevis rörande gårdens tillstånd för dess ägors

hustru Ingrid i Fageräng, kvarlåtenskap, som Peder Gudmundsson skall ha mottagit och sig allena vill bemäktiga. Ingrid hade i 18 år haft husrum hos Peder i Fageräng

Vid tinget 14/10 1748 instämde Nils Jonsson i Intäkt av änkan Ingeborg Svensdotter för skuldfodran 11 D Smt

1747	Per	Anders	Nils
1755	Per	Anders	Abraham

Abraham Svensson köpte 1/4 mantal Intäkt av sin svärfar Bengt Månsson 1753. Hustrun Margareta Bengtsdotter levde åtminstone 1760.

Vid tinget 24/5 1750 ville Abraham Svensson i Intäkt m fl inbörda Hulebo i Hjälmseryds sn efter Elsa Svensdotter, bergsfogdens dotter. Abraham var förmyndare för omyndiga Margareta Persdotter i Hulebo 1750 och 1752.

Vid tinget 12/2 1753 meddelade Maria Persdotter i Intäkt att hon försålt till sin svåger Abraham Svensson, nu bonde i Hjälmseryds Södergård, och hans hustru Margareta Bengtsdotter, Marias man Sven Bengtssons syster, deras av kronan inlösta 1/4 mantal Intäkt. Sven Bengtsson tillträdde gården efter föräldrarnas död.

Vid samma ting fick Per Bengtsson uppbud på 1/4 Intäkt

Vid tinget 24/10 1752 lät Per Bengtsson i Intäkt anhålla om uppbud på 1/4 mantal uti Intäkt skatte augment, vilket hans svärfader Arvid Danielsson i Sandvik enligt nu uppvist utdrag ur denna tingsrätts protokoll under den 23 oktober 1736 medelst bevittnat salubrev, daterat den 15 december 1735 till honom mot 50 D Smt köpesumma avstått och försålt att nyttja och bruka i sin livstid samt barn efter honom, havandes skatteköpeskillingen såväl varit med 50 D Smt av säljaren insatt, dem skatteköparen till Arvid återbetalt men skattebrevet är sedermera utfallet. Blev och bliver i anseende till sådant allt berörde skattefjärding Intäkt för Per Bengtsson uppbjuden första gången

1760 förrättades bouppteckning efter Anders Jonsson, som avlidit i Intäkt 16/1 1760. Bland kvarlåtenskapen må nämnas 1 häst 14 år, 1 par oxar, 4 kor, 2 kvigor, 5 får, 2 lamm, 1 get, 1 bock, 2 svin samt en brännvinspanna värd 11 D Smt. En skuld förekom till änkans moder Botolf Månsson. Änkans syskon var Margareta Bengtsdotter, Månsson och Per Bengtssöner. Anders' broder var Håkan Jonsson på torpet Sjöryd under Hindsekind

Bengt Månsson och hustrun Botel Månsdotter ägde hela gården från 1726

Maria Bengtsdotter
Anders Jonsson

Per Bengtsson
Anna Arvidsdotter

Margareta Bengtsdotter
Abraham Svensson

Peter Månsson
Kerstin Månsdotter

Bengt Persson
Brita Lisa Holm

Sven Abrahamsson
Märta Olofsdotter

Anders Perss
Elin Bengts

Stina Persd
Jonas Månsson

Sara B-dtr

Anna Maria B-d

Stina Svensd Maja Svensd
Peter Anderss Jöns Månsson

Anna Maja A
Peter Abr.s

Sven Jonasson
Kajsa Nilsd

Peter Bengtss.

Johannes P.
Anna Lisa J.

Anna Svensdtr

Karl Peterss.
Johanna Gudm.

Magnus Jonasson
Lena Johansdotter

Hans Andersson
Lena Kristoffersdott.

Klas Johan-
nesson
Emmy Gud-
mundsdotter

August Svenss.
Emma Andersd.

Johan Karlsson
Denny Johansd.

Inga Magnusdotter
Karl Boman
Klas Boman
Charlotta Karlsdtr

Karl Hansson
Lisa Petersdotter
August Karlsson
Lina Boman

Barnen

Barnen

Tage Karlsson
Margit

Ture Boman
Agnes Olofsson

Barnen

1:2, 1/8 mt1

1:3, 1/8 mt1

1:6 eller 2:1

1:5, 3/16 mantal

1:4, 3/16 mantal

I Intäkt bodde några familjer, beträffande vilka det inte gått att fastställa på vilken gård de bott

Sven	född 1743	
Stina	1749	
Märta	1773	Bodde i Intäkt 1776
Peter	1774	1779 till Moen under Hunnavik

Johan	född 1745	
Annika	1748	
Maja	1771	
Per	1774	
Daniel		
Katarina	1778	
Kerstin	1781	
Lena	1785	Bodde i Intäkt 1785
Stina	1787	1788 till Hjälmseryds sn

Per Erlandsson, född 5/12 1733 i Enebacken i Gällaryd
 Sara Persdotter, född 1736 på Sandviks RT
 Ingrid, född 29/5 1767 i Hättebo
 Samuel 4/9 1774 i Intäkt Död 5/11 1857
 Erland 1780 Död febr 1805

Per blev föräldralös vid fyra års ålder och uppfostrades hos Sven i Sandvik. Bodde, innan husförhörslängd föreligger, i Hättebo och Intäkt. 1776 i Ringås, 1779 i Bodaryd, 1781 i Svensbygd, 1785 i Intäkt, 1790 i Ringås. Därvid anmärks i husförhörslängden: bo i en stuga under Intäkt. - Mera troligt är att Per bodde hos sonen Samuel på Loberget under Hättebo. Per torde ha blivit änklings 1785.

Dottern Ingrid bodde på en backstuga under Intäkt

Fiskaren Anders,	född 1756	
Greta	1757	
Petrus	1785	1790 från Hättebo
Anna Greta	1788 i Hättebo	1791 till Svensb..

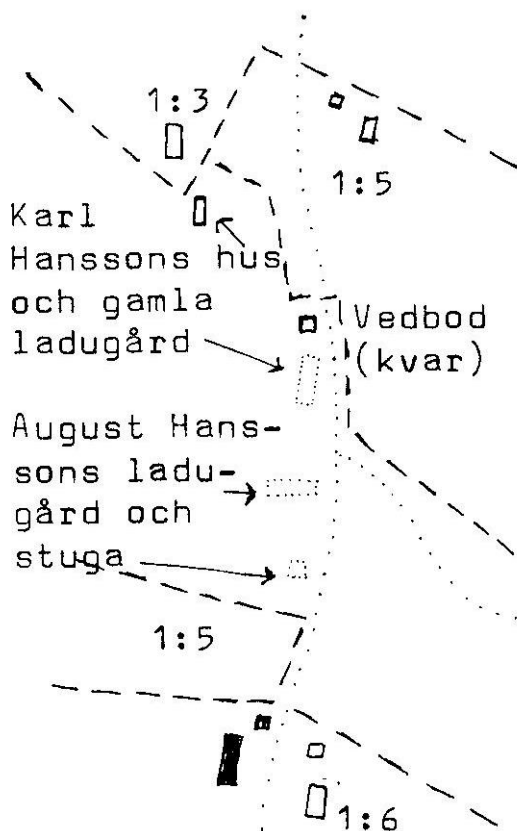
Sven Jönsson, född 28/12 1754 i Bygget. Gift 1791 med
 Anna Greta Svensdotter, född 10/12 1764 i Rössved Ngd
 Magnus född 2/1 1791 i Intäkt Död före 1797
 Fredrik 14/3 1795 "
 Klara Lena 16/11 1799 på Loberget

Kom till Intäkt vid giftermålet. 1798 till Loberget under Intäkt. Bodde från 1804 på Svenshult under Bodaryd

Engela Katarina Bildfeldt, född 1747

Johan Henrik, född 1765		
Brita Maria	1767	Borta före 1786
Kristina	1770	Död 1784
Beata Juliana	1772	Borta före 1786
Anna Sofia	1775	
Anna Lovisa	1776	i Hättebo
Isak Gustav	1777	" Död späd
Karl Fredrik	1780	"

Mannen var regementsfältskären Tornberg i Hättebo
 Änkan och barnen flyttade 1786 från Hättebo till Intäkt,
 där änkan ägde 1/8 mantal, förmodligen av den fjärding,
 som Sven Abrahamsson senare innehade. Änkan sålde sin
 åtting i Intäkt till frälseinspektoren Israel Almqvist
 i Svensbygd för 158 Rdr 16 sk
 1790 till Skaftnäs

August Hanssons gamla
 stuga var 5,4 . 9 m
 De gamla ladugårdarna
 revs 1934

